

תנ"ך

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	–	(24x2)	–	48	נקודות
פרק שני	–	(24x1)	–	24	נקודות
פרק שלישי	–	(16x1)	–	16	נקודות
פרק רביעי	–	(12x1)	–	12	נקודות
סך הכול	–			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיקו את השאלה; כתבו את מספרה בלבד.

(2) התרכזו בנושא. שימו לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – בראשית (48 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 24 נקודות).

בכל שאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 8 נקודות).

1. קראו **בראשית**, פרק י"ב.

א. קראו פסוקים א'–ד'.

(1) הסבירו מה ה' מצווה על אברם לעשות, ומהו הקושי הנרמז בפסוק ד' בנוגע לקיום הציווי. (4 נקודות)

(2) ציינו הבטחה אחת של ה' לאברם, והסבירו מדוע הבטחה זו עשויה לעודד אותו לקיים את הצו האלוהי.

בססו את תשובתכם על הכתוב. (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים א'–ט'.

(1) בפסוקים אלה יש שימוש חוזר במילים מן השורש ה-ל-ך.

הסבירו כיצד השימוש החוזר במילים אלה מדגיש את הנחישות של אברם בקיום הצו האלוהי. בססו את דבריכם

באמצעות דוגמה אחת מן הכתוב. (4 נקודות)

(2) קראו גם את דבריו של רבי נתן מנמירוב שלפניכם.

"זוהי שאמר ה' יתברך לאברהם, שמרמז בזה לכל אדם שבעולם 'לך-לך'... שתלך לעצמך, היינו למקור נשמתך...

'מאריך'... מתוך ארצות וגשמיות שלך".

(רבי נתן מברסלב, ליקוטי הלכות, פרשת לך לך)

מהי המשמעות שפירושו של רבי נתן מוסיף על פשט הכתוב בנוגע לציווי "לך-לך", וכיצד לדעתכם משמעות זו

באה לידי ביטוי בחיינו כיום? נמקו את דבריכם. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים י'–י"ט ואת הפרשנות שלפניכם.

"ודע שאברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת

אשתו ואת כל אשר לו. גם יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, נחשבת לחטא, כי האלוהים ברעב יפדנו ממוות".

(מעובד על פי פירוש רמב"ן לפסוק י')

(1) על פי רמב"ן, מה הם שני חטאיו של אברם, ומהו המשותף לשני החטאים? (4 נקודות)

(2) הביאו דוגמה אחת מן הכתוב שיכולה להסביר את מעשיו של אברם. הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

2. קראו **בראשית**, פרק ט"ו.

א. קראו פסוקים א'–ו'.

(1) על פי פסוקים אלה, מהו החשש שמביע אברם לפני ה', ומהי תשובתו של ה'? (4 נקודות)

(2) כיצד המֶרְאָה המתואר בפסוק ה' מבטא את תשובתו של ה'? (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים ח'–י"ח.

ברית בין הבתרים היא טקס סמלי ומחייב.

מהי הנבואה שמוסר ה' לאברם בנוגע לעתיד צאצאיו, ומהי המשמעות הסמלית של בעלי החיים בטקס הברית?

הסבירו את דבריכם באמצעות שתי דוגמאות. (8 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ג–י"ד ואת פירושו של רמב"ן שלפניכם לפסוק י"ד.

"...אף על פי שאני גזרתי על זרעך להיות גרים בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם, אף על פי כן אשפוט את הגוי אשר יעבדו על אשר יעשו להם, ולא יפטרו [מעונש] בעבור ... [ש]הוסיפו להרע להם".

על פי רמב"ן, מהו הקושי המוסרי העולה מפסוקים אלה, וכיצד הוא פותר קושי זה? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב ועל דברי הפרשן. (8 נקודות)

3. קראו **בראשית**, פרק מ"ד.

א. קראו פסוקים א'–ט'.

(1) במה מאשים יוסף את אחיו באמצעות השליח? (3 נקודות)

(2) מה אומרים האחים כדי להוכיח שהם חפים מפשע? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"א–י"ז ואת הפרשנות שלפניכם לפסוק י"ב.

"אילו ניגש מייד לאח הקטן, היה הדבר מחשיד. על כן ערך את בדיקתו לפי גיליהם של הבנים".

(ביאור שטיינזלץ לפסוק י"ב)

(1) על פי דברי הפרשן, הסבירו את הסיבה שבגללה לא ניגש השליח מייד לבנימין, ומדוע דרך בדיקתו גרמה לתחושת

מתח אצל האחים. בססו את דבריכם על הכתוב ועל הפרשנות. (5 נקודות)

(2) ציינו תגובה אחת של האחים על מציאת הגביע באמתחתו של בנימין, והסבירו מה אפשר ללמוד ממנה על רגשותיהם כלפי בנימין. (3 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"ו–ל"ד וגם **בראשית**, פרק מ"ה, פסוקים א'–ב'.

(1) מדוע דברי יהודה בפסוקים כ"ו–ל"א הביאו את יוסף לידי בכי? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על דוגמה אחת מן הכתוב. (4 נקודות)

(2) קראו פסוקים ל"ב–ל"ד וגם **בראשית**, פרק ל"ז, פסוקים כ"ו–כ"ח.

מהו ההבדל בין התנהגותו של יהודה בנוגע לבנימין בפרק מ"ד ובין התנהגותו בנוגע ליוסף בפרק ל"ז, ומה אפשר

ללמוד מהבדל זה על השינוי שחל ביהודה? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

פרק שני – שמות (24 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 4-5.

בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 8 נקודות).

4. קראו **שמות**, פרק י"ט.

א. קראו פסוקים א'-ח'.

(1) מהי ההבטחה של ה' לעם, ומהו התנאי לקיום הבטחה זו? (4 נקודות)

(2) הביאו מן הפסוקים ראיה אחת לקבלה המוחלטת של העם את דברי ה'. הסבירו את תשובתכם. (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים י'-ט"ו.

(1) בפסוקים אלה מתוארות הנחיות בנוגע לעם לפני מעמד הר סיני.

ציינו שני הבדלים בין ההנחיות של ה' למשה בפסוק י' ובין ההנחיות של משה לעם בפסוק ט"ו.

(4 נקודות)

(2) קראו את פירושו של יש"ר שלפניכם לפסוק י"א.

"מזומנים ומקודשים, שיהיה גם הגוף טהור ומוכן לנבואה".

על פי פירושו של יש"ר, מהי מטרת ההנחיות לעם, ומה עשויה להיות התרומה של השינויים שעשה משה להשגת

מטרה זו? (4 נקודות)

ג. קראו פסוק ט' ופסוקים ט"ז-י"ט, וגם **שמות**, פרק כ', פסוקים ט"ו-י"ח (מן המילים "וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת"

עד המילים "וּמִשָּׁה נָגַשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים").

(1) קראו את פירושו של רבי חיים בן עטר שלפניכם על **שמות**, פרק י"ט, פסוק י"ז.

"אולי שלצד חרדתם, פחדו מן ההר והוציאו משה והעמידם בתחתית ההר לקבל התורה מעומד [כשהם עומדים]".

על פי פירוש זה, הסבירו מהי מטרת פעולתו של משה בפרק י"ט, פסוק י"ז, וכיצד בקשת העם ממשה והתנהגותם

בפרק כ' מעידות כי מטרתו של משה לא הושגה. (4 נקודות)

(2) על פי פרק י"ט, פסוק ט', מהי מטרת ה' בהתגלות שלו למשה, וכיצד בקשת העם ממשה יכולה להעיד כי המטרה

הושגה? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

5. קראו **שמות**, פרק ל"ד, פסוקים א'–ט"ז, ופסוקים כ"ז–ל"ה.

א. קראו פסוקים א'–ד'.

(1) על פי פסוק א', מה מצווה ה' על משה לעשות, ומדוע הוא מצווה זאת? (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים ב'–ד', ציינו ציווי אֶחָד נוסף, והסבירו את מטרתו. (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים ט'–י' וגם **שמות**, פרק ל"ג, פסוקים ב'–ג' ופסוק י"א.

דבריו של משה לה' בפסוק ט' מנוסחים כפנייה אישית.

(1) הביאו ראיה אֶחָד לכך מפסוק זה, והסבירו התנהגות זו של משה באמצעות הכתוב ב**שמות**, פרק ל"ג, פסוק י"א.

בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) מה הייתה ההחלטה של ה' בפרק ל"ג, פסוקים ב'–ג', ומה אפשר ללמוד על מעמדו של הנביא מן הכתוב בפרק ל"ד,

פסוקים ט'–י'? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"ז–ל"ה.

(1) יש הטוענים כי במשך שהותו על ההר חל במשה שינוי שמאפייניו פלאיים.

הביאו מן הפסוקים הוכחה אֶחָד לטענה זו. הסבירו את תשובתכם. (4 נקודות)

(2) נאמר על משה שהוא היה "עֵנִי מְאֹד" (**במדבר**, פרק י"ב, פסוק ג').

קראו את פירוש שטיינזלץ שלפניכם לפסוק ל"ג.

"משה לא ראה לנכון להתהלך בכל עסקיו ופניו קורנות. אולי חשב שזוהי מתנה נכבדה שקיבל מעם ה' שאין

לחשוף אותה בכל עת".

על פי פירוש זה, כיצד באה לידי ביטוי ענוותו של משה? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

פרק שלישי – נושאי הבחירה (16 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 6-10.

בשאלה שבחרתם, ענו על סעיף א – **חובה** (8 נקודות), ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (8 נקודות).

שיבת ציון

6. קראו **יחזקאל**, פרק ל"ז.

ענו על סעיף א – **חובה**.

א. קראו פסוקים ט"ו-כ'.

(1) בפסוקים אלה ה' מבקש מיחזקאל לקחת שני עצים ולעשות בהם כמה פעולות.

על פי פסוק ט"ז, מה מסמל כל אחד מן העצים? (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים י"ז-כ', מהי הפעולה שיחזקאל עושה, ומהו המסר שהוא מבקש להעביר לעם? הסבירו את דבריכם.

(4 נקודות)

ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קראו פסוקים כ"א-כ"ו.

בפסוקים אלה המילים "עוד" ו"עולם" הן מילים מנחות.

הסבירו מהו המסר הלאומי ומהו המסר הדתי שהנביא יחזקאל מבקש להעביר לעם באמצעות מילים אלה.

(8 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"ז-כ"ח.

(1) מהי החשיבות של המקדש בעבור עם ישראל, ומהי חשיבותו בעבור שאר העמים? בססו את דבריכם על הכתוב.

(4 נקודות)

(2) קראו גם **עזרא**, פרק א', פסוקים א'-ג'.

הסבירו בנוגע לעם ישראל אן בנוגע לשאר העמים כיצד חשיבות המקדש באה לידי ביטוי בהצהרת כורש.

בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

נביא ונבואה

7. קראו **ירמיה**, פרק א'.

ענו על **סעיף א** – **חובה**.

א. קראו פסוקים א'–ג'.

בפסוקים אלה מתוארים פרטי מידע בנוגע לירמיהו הנביא ולתקופה שבה התנבא.

ציינו פרט מידע **אחד** מן הפסוקים, והסבירו מהו לדעתכם הקושי שהוא עלול לגרום לירמיהו כנביא. (8 נקודות)

ענו על **אחד** מן הסעיפים ב–ג.

ב. קראו פסוקים ה'–ט'.

(1) מהו החשש שירמיהו מביע בנוגע ליכולתו להיות נביא, וכיצד ה' מעודד אותו בדיבור ובמעשה? הסבירו את דבריכם,

ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קראו גם את המדרש שלפניכם על פסוק ה'.

"ענה ירמיהו ואמר לפני הקדוש ברוך הוא: ריבוננו של עולם! איני יכול להתנבאות [להתנבא] עליהם, איזה נביא

יצא להם ולא ביקשו להורגו? עמדו [העמדת] להם [את] משה ואהרן - לא ביקשו לרגום אותם באבנים?!"

(פסיקתא רבתי, כ"ו, א')

לדעתכם, האם החשש שמביע ירמיהו במדרש עולה בקנה אחד עם החשש שציננתם בתת-סעיף (1)?

הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"א–י"ח ואת ההסבר שלפניכם.

"עץ השקד הוא העץ שפורח ראשון מבין עצי הפרי והוא יכול לסמל זריזות או נחישות".

(מעובד על פי **הלכסיקון המקראי**, מ' סוליאלי ומ' ברכוז, תל אביב, תשכ"ה, עמ' 877)

הסבירו כיצד **שתי** המשמעויות הסמליות של השקד באות לידי ביטוי בפסוקים י"ז–י"ח. (8 נקודות)

חוק וחברה

8. קראו **דברים**, פרק ט"ז, פסוקים א'–כ'.

ענו על **סעיף א** – **חובה**.

א. קראו פסוקים י"א–ט"ז.

הביטויים המוזכרים בפסוק י"א ובפסוק י"ד משותפים לחג השבועות ולחג הפסח.

(1) על פי פסוקים אלה, הסבירו **דרישה חברתית אחת** המשותפת לשני החגים האלה, וכיצד הכתוב בפסוק י"ב מנמק

דרישה זו. בססו את דבריכם על הכתוב. (6 נקודות)

(2) על פי פסוק ט"ז, הסבירו **ציווי אחד** המשותף לשלושת החגים המוזכרים בפרק זה. (2 נקודות)

ענו על **אחד** מן הסעיפים ב–ג.

ב. קראו פסוקים ט'–ט"ו.

(1) הסבירו **קשר חקלאי אחד** בין חג שבועות ובין חג סוכות. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קראו את דברי י' קויפמן שלפניכם.

"האידיאה [התפיסה] השלטת של חג הטבע הישראלי היא שמחה והודיה על מתנת ה'... החג הוא חג האל, המושל בכול ונותן הכול... מה שמובא למקדשו הוא מבע של תודה והכרת טובה על מתנותיו לאדם".

(מעובד על פי י' קויפמן, **תולדות האמונה הישראלית**, כרך א', עמ' 577)

הביאו מן הפסוקים דוגמה **אחת** המבססת את דברי י' קויפמן. הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ח–כ'.

(1) ציינו **שתי דרישות** מן השופטים, והסבירו מהי לדעתכם התרומה של **כל אחת** מהן לעשיית משפט צדק. (4 נקודות)

(2) יש הטוענים כי המילה "תִּדְדֹף" (פסוק כ') מלמדת שצדק אינו בא מעצמו אלא יש לפעול למענו באופן יזום.

על פי טענה זו, הסבירו כיצד לדעתכם הדרישה "צֶדֶק צֶדֶק תִּדְדֹף" (פסוק כ') יכולה להוביל לחברה מתוקנת.

(4 נקודות)

מזמורי תהלים

9. קראו **תהלים**, פרק קכ"ח.

ענו על סעיף א – **חובה**.

א. על פי המזמור, האדם ההולך בדרכי האל זוכה לברכות.

הביאו מן המזמור שתי ברכות שקשורות לתחום המשפחה, והסבירו אותן. (8 נקודות)

ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קראו פסוקים ב'–ד'.

קראו גם **בראשית**, פרק ג', פסוק י"ז שלפניכם.

"וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךָ בְּעֶצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ".

הביאו מן המזמור שתי דוגמאות שבהן באה לידי ביטוי תפיסת עולם המנוגדת לזו שבפסוק י"ז. הסבירו את דבריכם. (8 נקודות)

ג. קראו פסוקים ד'–ו' וגם **תהלים**, פרק קכ"ב, פסוקים ו'–ט'.

בכל אחד מן המזמורים בא לידי ביטוי הקשר בין ההיבט האישי ובין ההיבט הלאומי.

הביאו מכל אחד מן המזמורים דוגמה אחת לקשר זה. הסבירו את דבריכם. (8 נקודות)

ספרות החוכמה – הרהורים על החיים

10. קראו **קהלת**, פרק א'.

ענו על **סעיף א** – **חובה**.

א. קראו פסוקים א'–ד' ופסוקים י'–י"א.

קהלת טוען שכל הדברים בחיי האדם הם חסרי משמעות מכיוון שהאדם הוא בן חלוף.

הביאו ראיה **אחת** מפסוקים א'–ד' וראיה **אחת** מפסוקים י'–י"א המבססות את טענתו של קהלת. הסבירו את דבריכם. (8 נקודות)

ענו על **אחד** מן הסעיפים ב–ג.

ב. קראו פסוקים ה'–ט'.

(1) קראו את דבריו של י' קליין שלפניכם.

"קהלת מטעים [מסביר] כי התהליכים שבטבע סובבים במעגל חוזר, בלתי משתנה, שאינו שואף לשום מטרה והוא חסר כל משמעות".

(עולם התנ"ך, קהלת, ירושלים, רמת גן, תשמ"ח, עמ' 18)

הביאו מן הכתוב דוגמה **אחת** לדבריו של י' קליין. הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) על פי פסוק ח', מדוע לדעתכם המסקנה של קהלת היא שאי אפשר להבין את עולם הטבע? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ג–י"ח.

(1) מהי המסקנה של קהלת בפסוק י"ח, וכיצד דבריו בפסוקים י"ג–ט"ו מובילים למסקנה זו? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) קראו גם **קהלת**, פרק ב', פסוקים י"ד–י"ז.

הסבירו כיצד הכתוב בפסוקים אלה מחזק את המסקנה של קהלת בפרק א', פסוק י"ח. (4 נקודות)

פרק רביעי – קטע להבנה ולניתוח (12 נקודות)

ענו על סעיף א – **חובה** (7 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב–ד (5 נקודות).

11. קראו **שמואל א**, פרק ט', פסוקים א'–כ"א.

ענו על סעיף א – **חובה**.

א. קראו פסוקים א'–ד' ופסוקים ט"ו–י"ז.

(1) על פי פסוקים א'–ד', איזו משימה הטיל אביו של שאול על בנו? (3 נקודות)

(2) על פי פסוקים ט"ו–ט"ז, מה גילה ה' לשמואל בנוגע למטרת השליחות הלאומית של שאול? (4 נקודות)

ענו על אחד מן הסעיפים ב–ד.

ב. קראו פסוקים ד'–י'.

(1) הסבירו קושי אחד ששאל מציג לנערו, ואת הפתרון שהנער מציע. (3 נקודות)

(2) הביאו דוגמה אחת להתנהגותו של שאול המעידה על אישיותו החיובית. הסבירו את דבריכם. (2 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"א–ט"ז.

בדרכו של שאול למלא את המשימה שהטיל עליו אביו, הוא נתקל בנערות שיצאו לשאוב מים ושואל אותן:

"הֲיֵשׁ בָּזָה הָרֶאָה [נביא]?" תשובתן של הנערות ארוכה ומפורטת.

(1) קראו את המדרש שלפניכם.

"כל האורך הזה למה? מביטות בנוי [ביופיו] של שאול היו, ולא היו שבעות ממנו".

(ילקוט שמעוני, נ"ך, ק"ח)

על פי דברי המדרש, מדוע ענו הנערות על שאלתו של שאול באריכות ולא בקיצור? (2 נקודות)

(2) בפסוקים י"ב–י"ג המילה המנחה "היום" מוזכרת שלוש פעמים. כל אזכור מבטא את חשיבות היום הזה בעבור

שמואל, בעבור העם ובעבור שאול.

הסבירו את החשיבות של יום זה בעבור שמואל אנ בעבור העם אנ בעבור שאול. (3 נקודות)

ד. קראו פסוקים ו'–ז' ופסוקים י"ט–כ"א.

(1) על פי פסוק ו', מדוע שאול רוצה לפגוש את הנביא שמואל, ומה עשוי להפתיע את שאול בדבריו של שמואל

בפסוקים י"ט–כ' הסבירו את דבריכם. (3 נקודות)

(2) על פי פסוק כ"א, מדוע תגובתו של שאול על דבריו של שמואל מעידה על צניעותו? הסבירו את דבריכם.

(2 נקודות)

בהצלחה!